

ESKİŞEHİR KIRSAL KESİM YAŐLILARINDA YAŞAM KALİTESİ VE GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİ

Arslantaő D, Metintaő S, Ünsal A, Iőıklı B,
Kalyoncu C

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

AMAÇ: Çalışma, Eskişehir kırsal kesiminde yaşayan yaşlılarda yaşam kalitesi, günlük yaşam aktiviteleri ve etkili olabilecek faktörleri belirlemek amacıyla yapıldı.

MATERYAL METOD:Kesitsel tipteki çalışma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Eğitim Araştırma Bölgesinde yer alan 3 sağlık ocağı bölgesinde (Alpu, Sivrihisar Kaymaz) gerçekleştirildi. Hedef nüfus Sağlık Ocağı kayıtlarından elde edilen veriler doğrultusunda isimleri ve adresleri belirlenen 65 yaş ve üzeri tüm bireylerdi.

Yaşlılara evlerinde yüz yüze görüşme tekniğiyle, Dünya Sağlık Örgütü yaşam kalitesi ölçeği (WHOQOL-BREF) Türkçe formu ve günlük yaşam- yardımcı yaşam aktivitelerini sorgulayan ölçek ve sosyodemografik özellikleri içeren anket formu uygulandı.

Veriler bilgisayar ortamında değerlendirildi. İstatistik testlerden Ki-kare, varyans analizi ve t testi kullanıldı.

BULGULAR

Çalışmada 675'i (%51.9) kadın 626'sı (%48.1) erkek 1301 kişiye ulaşıldı. Yaş ortalaması 71.52 ± 5.18 (min:65; max:91) idi.

Tablo 1: Çalışma grubunun sosyodemografik özelliklere göre dağılımı

Özellikler (n=1301)	%
Cinsiyet	
Erkek	48.1
Kadın	51.9
Yaş grupları	
65-69	43.7
70-74	29.7
75-79	16.9
80-+	9.7
Medeni durum	
Evli	67.4
Bekar	
Dul	32.6
Öğrenim durumu	
Okuma yazması yok	33.3
İlkokul-ortaokul mezunu	66.6
Lise ve üzeri	0.1
Sosyal güvence	
Yok	8.9
Var	91.1
Yaşadığı kişi	
Yalnız	18.9
Eşyle	65.0
Çocuklarıyla	15.4
Diğer	0.7

Tablo 2: Yaşlıların hekim tanımlı kronik hastalık varlığı, bağımlılık durumu ve yaşadığı kişiye göre dağılımı

Özellikler (n:1301)	%
Kronik hastalık varlığı	
Yok	29.7
Hipertansiyon	33.5
Romatizmal olaylar	26.1
Diabet	14.2
Koroner kalp hastalığı	13.2
Kalp yetmezliği	9.3
Serebro vasküler olay	5.3
Diğer	2.7
Günlük bağımlılık	
Ev dışında bağımsız	77.4
Ev içinde bağımsız	21.2
Yatağa bağımlı	1.4

Tablo 3 : Genel sağlık, genel yaşam kalitesi ve alanlarla ilgili yaşam kalitesi puan ortalamalarının sosyodemografik özelliklere göre dağılımı.

	Genel yaşam	Genel sağlık	Fiziksel alan	Psikolojik alan	Sosyal alan	Çevre alanı	Ulusal çevre alanı
Yaş grupları							
65-69	3.28±0.71	3.23±0.87	14.06±2.45	14.15±2.26	13.76±3.67	13.73±2.13	14.12±1.97
70-74	3.17±0.75	3.12±0.87	13.24±2.56	13.71±2.15	13.74±3.60	13.71±2.18	14.09±2.07
75-79	3.13±0.79	3.10±0.89	13.20±2.68	13.69±2.37	14.13±3.51	13.86±2.13	14.17±2.02
80-+	2.96± 0.86	3.00±0.95	12.31±2.82	13.10±2.48	13.67±4.09	13.31±1.93	13.68±1.89
	F=7.09 p=0.000	F=3.03 p=0.02	F=20.34 p=0.000	F=8.64 p=0.000	F=0.69 p=0.55	F=1.89 p=0.12	F=1.86 p=0.13
Cinsiyet							
Erkek	3.33±0.72	3.35±0.85	14.35±2.59	14.32±2.28	13.86±3.81	14.03±2.09	14.40±1.94
Kadın	3.07±0.76	3.00±0.86	12.76±2.42	13.41±2.22	13.76±3.53	13.41±2.12	13.77±2.02
	t=6.29 p=0.000	t=7.38 p=0.000	t=11.45 p=0.000	t=7.23 p=0.000	t=0.46 p=0.64	t=5.32 p=0.000	t=5.65 p=0.000
Medeni durum							
Evli	3.31±0.70	3.28±0.85	13.98±2.52	14.18±2.16	13.75±3.58	13.91±2.01	14.25±1.91
Dul	2.97±0.80	2.95±0.88	12.57±2.59	13.16±2.41	13.92±3.84	13.29±2.23	13.70±2.14
	t=7.51 p=0.000	t=6.35 p=0.000	t=9.26 p=0.000	t=7.41 p=0.000	t=0.77 p=0.44	t=4.83 p=0.000	t=4.47 p=0.000
Öğrenim durumu							
Okur yazar değil	2.95±0.68	2.96±0.84	12.73±2.43	13.71±2.24	13.56±3.35	13.28±2.17	13.74±2.09
İlkokul-ortaokul	3.32±0.76	3.28±0.87	13.89±2.62	13.90±2.32	13.94±3.83	13.90±2.08	14.22±1.94
Lise ve üzeri	3.55±0.52	3.33±0.86	16.76±1.66	15.85±1.62	13.59±1.11	15.61±1.26	15.80±1.04
	F=38.51 p=0.000	F=19.52 p=0.000	F=37.02 p=0.000	F=4.38 p=0.01	F=1.55 p=0.20	F=16.02 p=0.000	F=11.91 p=0.000

Sosyal alan, evre ve ulusal evre alanı hariç yaş arttıkça alan puan ortalamaları azalmakta yaşam kalitesi kötüleşmekteydi. Kadınlarda sosyal alan hariç tüm alanlarda puan ortalamaları daha düşüktü. Dullarda ve okuma yazması olmayanlarda tüm alanların ortalaması en düşüktü.

Tablo 4: Genel sağlık, genel yaşam kalitesi ve alanlarla ilgili yaşam kalitesi puan ortalamalarının hekim tanıli kronik hastalık varlığı, günlük bağımlılık ve yaşadığı kişiye göre dağılımı

Kiminle yaşadığı	Genel yaşam	Genel sağlık	Fiziksel alan	Psikolojik alan	Sosyal alan	Çevre alanı	Ulusal çevre alanı
Yalnız	3.01±0.83	2.96±0.89	12.86±2.61	13.06±2.30	13.77±3.59	12.99±2.24	13.65±2.16
Eşiyle	3.33±0.70	3.29±0.85	13.97±2.54	14.25±2.16	14.48±3.70	13.95±2.05	14.29±1.91
Çocuklarıyla	2.92±0.73	2.94±0.88	12.52±2.57	13.14±2.43	13.20±3.85	13.54±2.14	13.90±2.02
Diğer	2.70±0.67	2.90±0.87	12.28±1.96	13.60±2.31	12.93±3.72	14.00±1.58	14.26±2.00
	F=25.09 p=0.000	F=15.41 p=0.000	F=25.28 p=0.000	F=25.98 p=0.000	F=4.87 p=0.002	F=13.88 p=0.000	F=11.92 p=0.000
Bağımlılık düzeyi							
Yatağa bağımlı	1.72±0.82	1.55±0.85	8.85±3.30	10.14±3.47	10.90±3.96	12.08±2.12	12.69±2.23
Ev dışında bağımlı	2.87±0.72	2.82±0.85	11.83±2.42	13.28±2.33	12.72±3.60	13.36±2.10	13.81±2.05
Ev dışında bağımsız	3.32±0.70	3.29±0.83	14.07±2.38	14.07±2.17	14.16±3.60	13.83±2.12	14.17±1.97
	F=81.86 p=0.000	F=68.12 p=0.000	F=128.39 p=0.000	F=38.92 p=0.000	F=23.04 p=0.000	F=10.92 p=0.000	F=7.95 p=0.000
Hastalık durumu							
Yok	3.48±0.64	3.66±0.69	15.33±2.06	14.84±1.99	14.11±3.68	14.29±1.96	14.61±1.83
Var	3.08±0.77	2.96±0.86	12.76±2.46	13.43±2.28	13.68±3.65	13.46±2.15	13.85±2.03
	t=9.49 p=0.000	t=15.43 p=0.000	t=19.33 p=0.000	t=11.12 p=0.000	t=1.91 p=0.05	t=6.74 p=0.000	t=6.60 p=0.000

Günlük aktivitelerinde yatağa bağımlı olanlarda, hekim tanılı kronik hastalığı bulunanlarda tüm alanlarda puan ortalamaları düşükken, eğiyle birlikte yağayanlarda puan ortalamaları en yüksekti.

Tablo 5: Yaşlıların günlük ve yardımcı yaşam aktiviteleri açısından bağımlılık durumunun dağılımı

Yaşam aktiviteleri (n:1301)	Bağımsız %	Yarı bağımlı %	Bağımlı %
<u>Temel Günlük Yaşam Akt.</u>			
Yıkama	91.9	5.9	2.2
Giyinme	95.0	3.0	2.0
Tuvalet	95.9	2.5	1.5
Kontinans	95.8	2.7	1.5
Transfer	92.7	5.6	1.7
<u>Yardımcı Günlük Yaşam Akt.</u>			
Alışveriş	68.6	18.1	13.3
Ulaşım	70.2	21.5	8.3
Yemek hazırlama	72.6	16.6	10.8
Temizlik	77.5	16.6	5.9

Bağımlı olma açısından temel günlük yaşam aktivitelerinde yıkanma yardımcı aktivitelerde ise alışveriş ilk sıradaydı.

Temizlik (p:0.02), alışveriş (p:0.000), ulaşım (p:0.000), yıkanma (p:0.003), transfer (p:0.02) de kadınlar, yemek hazırlamada (p:0.003) erkekler daha bağımlı iken, giyinme (p:0.24), tuvalet (p:0.45), kontinans (p:0.47) ve beslenme (p:0.18) bakımından kadınlarla erkekler arasında bir fark bulunamadı.

Yaş grupları arttıkça hem temel hem de yardımcı günlük aktiviteler açısından bağımsızlık azalmaktaydı ve tüm aktivitelerde bağımsız olma 80 yaş ve üzeri olan grupta en azdı (p:0.000).

SONUÇ:

Hekim tanılı kronik hastalık varlığında,
Günlük yaşam aktivitelerinde bağımlı olanlarda,
Kadınlarda yaşam kalitesi düzeyi daha düşüktü.

Yaşlılara yönelik, medikososyal hizmetlere öncelik verilmesinin ve kronik hastalıklara yönelik yapılan çalışmaların yeniden değerlendirilmesinin yararlı olacağı kanısına varıldı.

TEŐEKKÜRLER

